

December 2006

Engelen in de Tarot

Welke rol spelen engelen in de Tarot? In de Rider-Waite Tarot vinden we engelen bij de Geliefden, de Gematigdheid en het Oordeel. Je zou ook de Duivel mee kunnen tellen als de gevallen engel Lucifer. Waite zet de traditie van oudere Tarotversies voort door engelen af te beelden, maar bij Crowley, in de Voyager Tarot en andere moderne spellen ontbreken ze vreemd genoeg. Hebben ze afgedaan of zijn ze getransformeerd in iets anders? Engelen zijn volgens de traditie Gods helpers en boodschappers. Ze vormen levende, bewuste schakels tussen hemel en aarde. In verschillende esoterische tradities worden ze onderverdeeld in hiërarchieën, die de verschillende niveaus tussen God en mens beschrijven. De hoogste (aarts)engelen beïnvloeden het wereldgebeuren. Lagere engelen werken meer op persoonlijk niveau, zoals de beschermengelen.

In de tijd dat de Tarot ontstond, beschouwde men het bestaan van engelen als een vanzelfsprekend feit. Het rationele wereldbeeld van de Verlichting heeft dat geloof nooit helemaal uitgeroeid, maar er wel vraagtekens bij gezet. Wat zijn engelen eigenlijk? Hoe kun je weten of ze bestaan? Zijn het geen projecties van de menselijke geest? Zijn die engelenhiërarchieën niet simpelweg een projectie van de menselijke sociale en politieke verhoudingen?

Als we de engelen in de Tarot willen begrijpen, moeten we dan de Tarot zien als een openbaring van de kosmische orde of als een projectie van de menselijke geest? Of kunnen beide visies zinvol zijn en is het misschien een soort kip-en-ei kwestie?

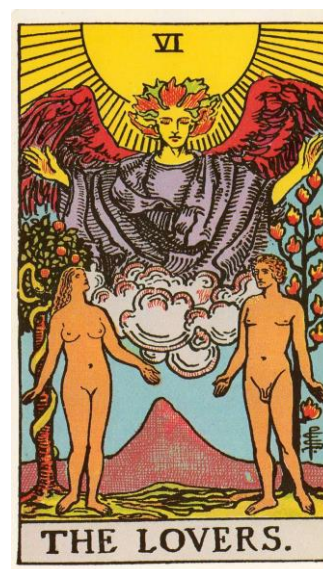
Boven en beneden

In de Tarot is de verhouding tussen hemel en aarde, geest en materie, god en mens, een centraal thema. De Grote Arcana begint en eindigt ermee. De Dwaas staat nog heel dicht bij wat 'boven' is: de zon, de besneeuwde bergen. Daar begint zijn afdaling en dat betekent geboorte, incarnatie, vorm aannemen. De Magiër haalt dat wat boven is, naar beneden. De wereld van de vier elementen is een expressie in tijd en ruimte van de tijdloze inspiratiebron van de Magiër. In het vervolg van de Grote Arcana zien we de wederwaardigheden van de mens in zijn lichamelijke toestand tussen geboorte en dood. Vanaf de Duivel overheerst de

duisternis van beperking en onwetendheid, maar bij de Zon breekt het licht door. Bij het Oordeel stijgen de mensen op uit hun driedimensionale doodsisten en maken een direct contact met 'boven'. In de slotkaart, de Wereld, zien we hemel en aarde, boven en beneden, geest en materie als een bezielde eenheid en is de tegenstelling opgeheven.

De Geliefden

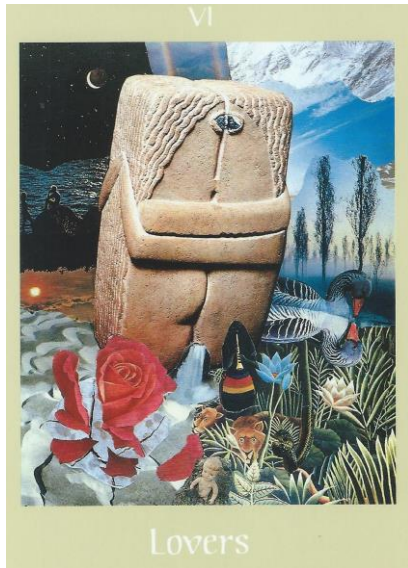
De kaart verschijnt na de Keizerin, de Keizer en de Hoge priester. Die hebben je opgevoed en je een plek gegeven in de wereld. De Geliefden gaat over de eerste individuele keuze. In de Marseille Tarot moet een man kiezen tussen twee vrouwen. De keuze maakt hem tot een zelfstandig man, die een eigen gezin sticht en zijn verantwoordelijkheden op zich neemt in de wereld. Waite laat Eva en Adam eten van de boom van kennis van goed en kwaad. Daarna staan ze op zichzelf en is hun de toegang tot het paradijs ontzegd. De vrije keuze scheurt je los van de vanzelfsprekendheden van het kind-zijn, de onschuld. Je moet het zelf doen. Je vertrouwde omgeving kan dan ineens een lastige hinderpaal blijken te zijn. Durf je dan onafhankelijk stelling te nemen? Durf je je hart te volgen als dat ingaat tegen heersende normen, tegen verwachtingen in die anderen van je hebben?

Het is in die eenzaamheid dat de engel verschijnt. In de Marseille Tarot is het Cupido, die met zijn pijl de weg wijst. De engel bij Waite zegent dit moment van keuze.

Als ouder geef je je kind eerst het warme, veilige nest, waarin het beschermd en in onschuld kan opgroeien. De tijd komt dat het kind het nest moet gaan verlaten. Je functie als beschermer valt weg. Als je blijft beschermen houdt je de ontwikkeling van je kind zelfs tegen. Je kunt je kind niet aan het handje blijven meenemen. Als je je kind op het moment van loslaten vertrouwen geeft en kunt zegenen, doe je wat de engel doet.

In de Voyager Tarot zien we een beeld van twee verstrengelde figuren. De twee vinden het antwoord of de bevestiging die ze zoeken, kennelijk helemaal bij elkaar, want verder hebben ze nergens aandacht voor. Ook in andere Tarotspellen zien we simpelweg een verliefd stel. Verliefd zijn brengt je in een andere dimensie van bewustzijn. Wat je zelf voor de opperste staat van geluk houdt, ziet er voor een ander uit als de grootste dwaasheid. Ben je jezelf kwijt of heb je jezelf juist gevonden?

Het Cupidoetje van de Marseille Tarot vind ik moeilijk te vertrouwen. Hij doet me teveel denken aan soort van blind lot, waarin je weinig te vertellen hebt. In de Visconti Tarot zien we een figuur met een blinddoek, die me helemaal niet bevalt. Maar de verstremgeling bij de Voyager lijkt al even blind.

Met andere woorden: als ik me afvraag welke keuze voor mij het beste is zijn er twee kanten die ik niet op wil. De ene kant is een blind geloof in hogere machten, die allang uitgemaakt hebben hoe het zit en wat ik te doen heb. Ik wil wel graag weten wat ik kies. Anders verliest het idee van vrijheid en verantwoordelijkheid zijn betekenis. Ik wil best een engel volgen die mij de weg wijst naar mijn zielsverwanten. Maar dan wil ik er wel bewust en in vrijheid bij zijn.

De andere kant die ik niet op wil, is het idee dat ik met mijn beperkte bewustzijn helemaal kan weten wat voor mij de goede keuze is. Tagore zei het zo mooi: *'Niet ik kan het beste kiezen, het beste kiest mij'*. Het geluk dat ik vind heb ik niet uitgekozen, maar is me gegeven. Als ik helemaal zou krijgen wat ik wens, ben ik misschien doodongelukkig. Als ik wil sturen verdwaaal ik, als ik me kan laten leiden vind ik de weg.

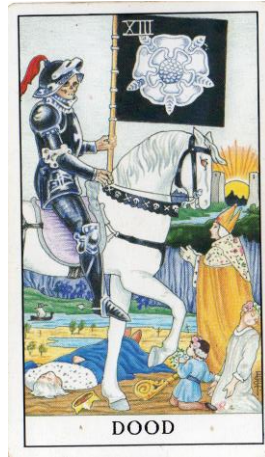
De engel bij Waite is een echte gids. Die kun je aankijken en om raad vragen. Het is een engel die je niets op zal dringen, maar die wenst dat jouw diepste individuele aard haar bestemming vindt. Jouw bewustwording van wie je bent en de mate waarin de engel je de weg kan wijzen, gaan hand en hand en hebben elkaar nodig, in vrijheid.

De Gematigdheid

De positie van de Gematigdheid in de reeks van de Grote Arcana is verrassend en veelzeggend. De komst van de engel wordt voorbereid door de Gehangene en de Dood. Daar maak je op pijnlijke wijze kennis met de harde wetten van het leven tussen geboorte en dood. In het leven kom je steeds beperkingen tegen die je groei lijken te belemmeren. Niets wat je dierbaar is en waar je je aan hecht, kun je vasthouden. Er is geen ultieme zekerheid, behalve de Dood, die vroeg of laat komt. Hoe machtig, rijk, succesvol of gelukkig je ook bent, het kan je elk moment ontnomen worden.

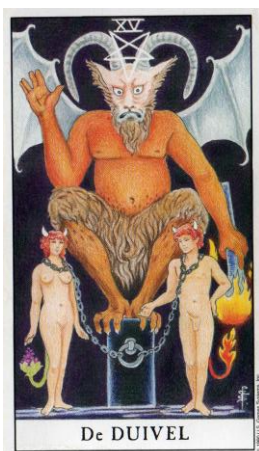
De spirituele weg van de Tarot suggereert dat we voor die aardse wetten moeten buigen. De Gehangene richt zich naar wat beneden is met overgave en toewijding. De kinderen begroeten blijmoedig de Dood. Het gaat over processen, waarin niet uitkomt wat je wenst, maar waar een ander soort groei plaatsvindt. Geestelijke groei, maar ook een dieper besef

van de waarde van het leven. Dat kan in hele kleine of simpele dingen zitten. In een tijd dat ik me mislukt voelde en twijfelde aan de zin van mijn bestaan, was het feit dat elke dag de zon ook voor mij gratis opkwam, een enorme steun.

Als de aarde en het lichaam (beneden) voelen als een zware last, zoeken we verlichting 'boven'. Er moet méér zijn tussen hemel en aarde, want anders heeft het bestaan geen zin. De engel van de Gematigheid verbindt hemel en aarde op een natuurlijke, organische manier. Na de beproevingen van de Gehangene en de Dood, komt de stroom van levensenergie als vanzelf weer op gang. Iets is uitgezuiverd, je bent weer wat transparanter geworden. Je geest schijnt door je vorm heen. Of is het de engel die jou doorstraalt? Er is een nieuwe verbinding met bronnen van licht, waarheid, liefde, inspiratie.

De engel schiet ons te hulp, maar wij hebben ook wat te doen. Vrijwillig de inwijdingsweg gaan van de Gehangene en de Dood. Bijvoorbeeld accepteren dat onze zwaarste levenslessen bestaan uit datgene wat we willen vermijden. Dat we regelmatig overvallen worden vanuit onze blinde hoek en ons vervolgens afvragen waar we het aan verdiend hebben. Paul Foster Case zegt: *'Leer uit wat je tegenkomt, alsof je het zelf gekozen hebt'*.

Misschien is dit wel de kern van de Duivel die op de Gematigdheid volgt: dat we denken dat we geen keuze hebben en ons slachtoffer gaan voelen van machten buiten ons. Dat we ons bij onze keuzes laten leiden door onze behoefte aan aardse gehechtheden en zekerheden. Dan is er geen ruimte voor de engel, althans niet in ons bewustzijn. Het contact is verbroken. In de kaarten die volgen, krijgen we nieuwe mogelijkheden om het contact te herstellen. Eerst door de bliksem van de Toren, waardoor we wakker kunnen schrikken. Dan door de zegenrijke werking van de Ster, die sterk verwant is met de Gematigdheid. De vrouw op de Ster is misschien ook wel een engel, maar dan in mensengedaante! Zoek de engelen niet te ver weg! Niet alleen engelen, maar ook mensen zijn in staat om belangeloos te geven en een spreekbuis van liefde en waarheid te zijn.

Het Oordeel

In de Visconti Tarot zien we God zelf bovenin de kaart en twee engelen die op de bazuin blazen. Het beeld is duidelijk afkomstig uit de Bijbelse profetie van het laatste oordeel. De christelijke kerk heeft ons bang gemaakt voor dat vooruitzicht. We zullen geoordeeld worden en naar hemel, hel of vagevuur gaan. Het is weer een beeld van hogere machten buiten ons die ons redden of straffen.

In de versie van Waite is er een direct contact tussen de mensen die opstaan uit hun doodsdommen en de engel. Na de doorbraak van het licht in de Zon is het een helder, bewust moment. Jezus zei dat als we niet worden als een kind, we het koninkrijk Gods niet binnen kunnen gaan. De Zon is de bewuste wederopstanding van het kind, door Waite gesymboliseerd door de rode veer op het hoofd van het kind, dezelfde als bij de Dwaas.

In de drie kaarten die besproken zijn, doen de engelen steeds hetzelfde: ze herinneren ons aan onze ware aard en helpen ons bij het vinden en realiseren van onze bestemming. Het is te naïef om te denken, dat dat gebeurt door blinde, willekeurige krachten buiten ons. Onze bewuste en vrijwillige medewerking wordt gevraagd!

Engelen zijn boodschappers van 'boven', die contact met ons maken op een zeer persoonlijke manier. Volgens de traditie komen ze als we ze aanroepen. Die aanroep mag heel persoonlijk zijn vanuit ons hart dat hunkert naar licht, waarheid en liefde.

Tot slot wil ik graag een ervaring delen, die veel indruk op me heeft gemaakt.

Toen ik 14 was, maakte een biologieleeraar me bewust van het probleem van milieuvervuiling. Dat sloeg in als een bom en bleef me sindsdien altijd bezighouden. Zwartgallige beelden van een stervende aarde en de mensheid die op een afgrond afstevent, achtervolgden mij. Vanuit zorg, angst en protest wilde ik er graag wat aan doen, maar niets leek goed genoeg.

In 1987 liep ik in een prachtig stukje van de Ardennen. Ik genoot van de zuiverheid, de vitaliteit, de schoonheid van dat stukje aarde. Plotseling losten de vormen zich op en ik zag een stroom van helende, vitale energie tussen hemel en aarde. Kleurrijk lichtende, engelachtige energieën verbonden hemel en aarde in een schitterende uitwisseling. Alles was daarin opgenomen en het zag eruit als één groot feest. Ik zag geen spoortje van zorg en angst. Toen hoorde ik een stem die me uitnodigde om deel te nemen aan dat feest. Om een gewillige medestander te worden in het werk aan de genezing van de aarde en de mensheid. Er zat geen enkele dwang bij, het was een open vraag. Ik kon ja zeggen, nu niet vanuit zorg en angst, maar vanuit de wetenschap deel te hebben aan een groot gebeuren, dat vol licht en vreugde is.

De zorg is daarna niet echt verdwenen, maar is niet overheersend meer. Mijn gevoel dat ik te beperkt ben en weinig kan doen, is minder geworden. Ik werd uitgenodigd om wie ik ben, niet om wat ik moet zijn. Als ik problemen zie en me daar zorgen over maak, herinnert dit visioen me eraan dat ik problemen niet kan oplossen door er problematisch over te gaan doen. Ook al zie ik geen oplossingen en heb ik geen helder perspectief op een mooie toekomst, het vertrouwen dat er 'méér is', kan ik niet echt meer kwijtraken. Als ik iets niet weet of begrijp, laat ik het met een gerust hart over aan de engelen.